

Z pronásledovatele Saula svědek evangelia Pavel

Původ materiálu

Romana Čunderlíková

Pořadí v lekci

55

Téma

Pán Bůh si vybírá ke svým úkolům různé lidi. Z pronásledovatele Saula se stane nadšený misionář Pavel, který ani v trápení neztrácí víru. Evangelium se dostává z modliteben ven k lidem, do domů, vězení a nakonec až k nám.

Cíle

- Děti uslyší a prožijí, že věřící člověk může prožívat těžké chvíle a přitom nemusí ztrácet naději.
 - Děti na příběhu apoštola Pavla a dalších poznávají, jak setkání s Kristem člověka proměňuje.
 - Děti si uvědomí na příběhu Lydie a žaláříka, co všechno vede k víře.
-

Pro učitele

Poznámky k příběhům

Osoby

- Saul se ve Skutcích poprvé objeví při kamenování Štěpána, kdy dělá „šatnářku“ a hlídá ostatním pláště. Po Štěpánově smrti začalo pronásledování jeruzalémské církve. Saul se snažil o zničení církve. Na cestě do Damašku zažil obrácení (Sk 9), stává se z něho svědek evangelia. Vydává se na první misijní cestu a začnou mu říkat Pavel (Sk 13).
- Pavel podnikne se svými spolupracovníky tři misijní cesty. Jeho misijní strategií bylo navštěvovat shromaždiště a synagogy židů v tehdejší římské říši, v každém větším městě. Většinou však narazil a nebyl přijat. Obrací se k pohanům, které získává pro víru. Když přišel Pavel do nějakého města, na chvíli se tam usadil a pracoval. Dílna

a dům, kde žil, sloužily ke zvěstování evangelia. Cílem Pavlovy misie bylo získávat lidi pro Krista a povzbuzovat je, aby vytrvali ve víře.

- Silas je jedním z nejbližších Pavlových spolupracovníků, člen jeruzalémské církve, učitel a prorok.
- Lukáš je Pavlovým průvodcem a autorem zápisů z cest. Tento řecky mluvící lékař se k Pavlovi připojuje v Troadě a doprovází ho až do Filip, kde zřejmě zůstává.
- Lydie je obchodnicí s purpurem, žije ve Filipech. Je patrně vdovou, vlastní ve městě větší dům, který měl sloužit obchodním účelům. Patří k vyšší společenské vrstvě. Patřila mezi Bohabojné, byli to pohané, kteří se přiklonili k víře v jediného Boha, navštěvovali synagogu, ale nepřijali vnější znaky židovství.
- Otrokyně posedlá věšteckým duchem má dar předvídat budoucnost a o Pavlovi říká pravdu. Záleží však, od koho svědectví pochází.
- Její majitelé si udělali živnost z věstecké schopnosti své otrokyně.
- Městská správa je tvořena dvojicí správců, kteří spravují město pod římskou nadvládou.
- Dav zfanatizovaných lidí.
- Soudci, kteří vykonávají trest.
- Žalářník ručí za vězně svým životem, často tento úřad zastávali vysloužilí římsští důstojníci.

Místa

- V Jeruzalémě začíná pronásledování církve; církve se rozptyluje do Judska a Samařska.
- Filipy je dnes město v severním Řecku. V Pavlově době bylo nejdůležitějším městem východní Makedonie. Stalo se římskou kolonií s mnoha vysloužilými římskými vojáky, byli tu také Řekové a velmi málo Židů. Židé ve Filipis neměli žádnou synagogu, mohli se scházet za městem v místech, kde tekla voda potřebná k očišťování. Pavel nepřišel do Filip z vlastní vůle, ale byl tam vyslán Duchem svatým (Sk 16,9–10). Křesťanskou obec ve Filipech měl Pavel rád.

Čas:

- začátky prvotní církve, asi tři roky po letnicích;
- druhá misijní cesta, na které se dostává Pavel poprvé do Evropy, kolem roku 51 n. l.;
- v sobotu dochází k setkání s Lydií za branami města u řeky;
- o půlnoci nastává v žaláři zemětřesení.

Události:

- Saul pronásleduje církev a prožije obrácení;
- cesta Pavla a jeho spolupracovníků z Troady do Filip;
- setkání se zbožnými ženami a Lydií u řeky, na místě určeném k modlitbám;
- Lydie přijímá Krista a je s celým svým domem pokřtěna;
- uzdravení otrokyně s věšteckým duchem;
- obvinění a potrestání Pavla a Silase;
- Pavel a Silas ve vězení chválí Boha;
- obrácení a křest žalárníka a celého jeho domu.

Klíčové výpovědi

Nejprve Saul pronásleduje církev a pátrá po křesťanech dům od domu. Po svém obrácení se vydává na misie, zakládá sbory a křesťanská společenství mimo jiné i v domech.

Lydie „Pán otevřel srdce“, aby přijala, co Pavel zvěštoval. To stvrdila křtem. S Lydií byli pokřtěni „všichni z jejího domu“. Její dům se stal významnou opěrnou základnou pro křesťanskou misii v tomto evropském městě. Maloasijská podnikatelka se stala první evropskou křesťankou (Milan Balabán).

Pavel osvobozuje ženu od vlivu nečistého ducha a mazaných podnikatelů. Pavlovo dobro je potrestáno jako zlo. Se Silasem jsou uvězněni. Ani v bezvýchodné životní situaci neztrácejí odvahu, víru a naději.

Dochází k obrácení žalárníka, který prožívá existenciální zlom, když se ptá, co má dělat, aby byl zachráněn. Odpovědí je spolehnutí se na Ježíše. Žalárník nalezne to, po čem touží on i lidé v jeho blízkosti. V žalárníkově domě vzniká křesťanské společenství.

K tématu období

Šestá neděle po Velikonocích má název *Exaudi* — Vyslyš ve smyslu prosby.

Na konci prvního století n. l. docházelo k pronásledování křesťanů v celé římské říši. I v beznadějných situacích neztráceli křesťané víru a naději. I přes odpor se křesťanství nadále šíří.

Úskalí

Úskalím je veliká rozmanitost oddílů, proto je vhodné soustředit se na vybraná témata.

Pro předškolní děti navrhuji jedno téma: Pavel se Silasem ve vězení a křest žaláříka — spolehnout se na Pána Boha v těžkých situacích, i do černé díry si může najít cestu paprsek víry.

Pro mladší a starší děti zdůraznit, že víra jednoho může mít zásadní vliv na ostatní.

Vyhnout se problematice Pavlova římského občanství, náš oddíl končí předčasně a to rodinnou párty v žaláříkově domě.

Odkazy

Balabán, Milan: *Jímavé portréty biblických žen. Milovnice, trpitelky, bojovnice i kněžky noci*. Praha: Kalich, 2009.

Jungová, Manuela: *Objevujeme bibli se školáky*. Praha: Tim 2,2, 2003.

Ryšková, Mireia: *Pavel s bratřimi ve Filipech*. Dostupné z <http://goo.gl/UusYnh>.

Hrubantová, Dagmar (upr. Drahomíra Dušková Havlíčková): *Do Makedonie, Pavle!* Dostupné z <http://goo.gl/PCW9Cl>.

Hrubantová, Dagmar (upr. Marta Sedláčková): *Díky komu padají pouta*. Dostupné z <http://goo.gl/y6Dfc5>.

Šorm, Zdeněk: *Pavel a Sílás ve vězení*. <http://goo.gl/4cuuMQ>. (pracovní list)

Šorm, Zdeněk: *Díky komu padají pouta*. <http://goo.gl/b7YgRS> (pracovní list)

Pro děti

Pro předškolní děti

Víte, co je to vězení? Jak se člověk dostane do vězení? Co všechno lidem ve vězení chybí?

Aktivita: ze židlí, stolů, dek vyrobit „vězení“. Děti mohou jít dovnitř, sednout si na zem, šátkem si svázat nohy k sobě a chvíli tak vydržet. Můžeme se jich ptát: co jim tam chybí a co nemohou dělat. Pak se můžeme zeptat, zda je něco, co naopak dělat mohou (např. zpívat si, povídat si s druhými, modlit se, myslet na někoho atd.) Děti si mohou zazpívat nějakou písničku. Po chvíli je „vysvobodit“, otevřít okno, nebo se děti mohou proběhnout venku. Ptát se jich, jaké to bylo ve „vězení“ a jaké to je na svobodě.

Sednout si s dětmi na zem do kruhu a převyprávět příběh o Pavlovi a Silasovi ve vězení a křest žalárníka. Vyprávění můžete podpořit ukazováním obrázků.

Osnova vyprávění:

- Pavel se Silasem se znelíbili mocným lidem ve městě, ti je poslali do vězení, i když nic zlého neprovedli;
- Pavel se Silasem sedí ve vězení, jsou spoutaní, a přesto zpívají a zvěstují Ježíše;
- Boží moc působí i v temném vězení — padají závory, uvolňují se pouta;
- žalárník prosí o pomoc a záchranu;
- zvěstování a křest žalárníka a jeho rodiny, společenství víry.

Když je nám smutno, něco nás bolí, jsme nemocní a ležíme v posteli, tak se můžeme pomodlit, nebo zazpívat si písničku jako Pavel se Silasem. Věříme, že nás Pán Bůh má rád a také ostatní děti a dospělí. Věříme, že je s námi, i když jsme smutní a prožíváme různé těžkosti.

Pomůcky: deky, stoly, židle na výrobu bunkru (vězení), šátky na svázání nohou, obrázky biblických postav od Zdeňka Šorma.

Pro mladší děti

Znáte filmovou pohádku *Pyšná princezna*? O čem je? Jak se stalo, že se z pyšné princezny stala hodná a pracovitá Krasomila?

Pán Bůh má moc měnit lidi a jejich životy. Saul byl vzdělaný Žid, který znal a dodržoval Zákon. Ježíšovy učedníky neměl rád. Nejraději by je všechny zatknul a dal do vězení. Jenomže Pán Bůh to se Saulem myslel jinak. Na cestě do Damašku promluvil k Saulovi Ježíš a tak místo aby pronásledoval křesťany, stal se jedním z nich. V Damašku se Saul nechal pokřtít a začal kázat, že Ježíš je Syn Boží. Ze Saula se stal Pavel a s několika spolupracovníky se vydával na misijní cesty. Na různých místech pomáhal zakládat sbory, kázal, křtil a také napsal několik dopisů.

Jednou přišel Pavel se svým pomocníkem Silasem do makedonského města Filipis.

Pavel povídá Silasovi: „Půjdeme se podívat za město k řece, slyšel jsem, že se tam Židé scházejí k modlitbám.“ Když došli k řece, našli tam skupinku židovských žen. Sedli si k nim a vypravovali jim o Ježíši. Mezi ženami byla i Lydie, která obchodovala s purpurem, vzácným červeným barvivem na látky. Lydie byla zbožná a pozorně naslouchala všemu, co

Pavel říká. Když Pavel skončil s vyprávěním, Lydie ho požádala: „Všemu, co jste říkali o Pánu Ježíši, jsem uvěřila. Prosím vás, pokřtěte mě a také ostatní, kteří bydlí v mém domě.“ A protože byli u řeky, tak je tam Pavel pokřtil. Lydie pak Pavla a Silase pozvala k sobě na návštěvu. Časem v jejím domě vzniklo společenství, malý sbor. Lidé se tu scházeli, společně se modlili, zpívali písně a poslouchali Pavlovo kázání. A vždycky dostali něco k jídlu. V Lydiině domě byli všichni sestry a bratři, jedna velká rodina. Také Lydii pomohl Pán Bůh změnit život.

A jednou zase šli Pavel se Silasem po ulici a potkali mladou ženu, která měla věšteckého ducha a předpovídala budoucnost. Když uviděla Pavla a Silase, začala hned volat: „Lidičky, tihle dva jsou Boží služebníci a kážou o tom, jak mohou být lidé zachráněni.“ Sice říkala pravdu, ale Pavel věděl, že je nešťastná a že má v sobě zlou sílu, která ji ovládala. Kromě toho ji ovládali páni, kteří vybírali za její věštění peníze. Pavel vyhnal zlého ducha z otrokyně, podobně jako to dělal Pán Ježíš. I této ženě pomohl Pán Bůh změnit život. Z nemocné a nešťastné se stala zdravá a svobodná žena.

Jenomže některým pánům se to se nelíbilo a tak nechali Pavla a Silase zavřít do vězení, i když nic zlého neudělali. Pavel se Silasem seděli ve vězení, ani pohnout se nemohli. A najednou je napadlo, že se můžou modlit a zpívat písničky Pánu Bohu. Ostatní vězňové je s nadšením poslouchali. A když byla půlnoc, tak se celé vězení začalo otřásat, uvolnily se zámky ve dveřích a vězňům spadla pouta. Žalářník, který hlídal vězně, se probudil. Uviděl otevřené dveře a myslel si, že mu všichni utekli. Už sahal po meči, že si ublíží, když ho Pavel zarazil a řekl mu, že nikdo neutekl. Žalářník si před Pavlem a Silasem klekl a prosil je: „Pavle a Silasi, i já chci být zachráněný, co mám pro to udělat?“ A Pavel mu odpověděl: „Věř v Pána Ježíše a budete ty i celá tvoje rodina zachráněni.“ Se žalářníkem se stala velká změna. Najednou se začal o Pavla a Silase starat, ošetřil jim rány, dal jim napít. A ještě tu noc Pavel pokřtil žalářníka a všechny z jeho domu. A také v žalářníkově domě vznikl malý sbor. Pavel se Silasem k nim přišli na návštěvu, společně se radovali a oslavovali Boha.

Aktivita: rozdělit děti do dvou skupin. Každá skupina dostane velký papír. Jedna skupina namaluje vždy dvě situace: jak to vypadalo v domě u Lydie před tím, než se setkala s Pavlem a Silasem a potom, co se nechala pokřtít a vznikl u ní malý sbor. Druhá skupina namaluje žalářníkovův dům před setkáním s Pavlem a Silasem a po setkání, kdy také vznikl malý sbor. Ve skupinách mohou děti malovat společně, nebo každý namaluje dvě postavy. Poté si obě skupiny vzájemně si ukazují obrázky, děti mohou hádat, kdo je na obrázku, co dělá.

Nebo je možné zahrát scénky, jak Lydie s celým domem vítají Pavla a Silase, co společně dělají. Můžete si zahrát na sborové společenství. Druhá scénka by byla se žalářníkem.

Na závěr můžete mluvit o vašem sboru, jak to tam vypadá, kdo tam chodí, co se tam děje, co děláte společně.

Pomůcky: dva velké archy papíru, pastelky.

Pro starší děti

Varianta A: práce s vymyšleným příběhem

Hádanka: Připomíná vám hlavní hrdina následujícího příběhu nějakou biblickou postavu?

V jednom městě, v jedné ulici bydlelo několik rodin s dětmi. Děti chodily do stejné školy a všechny si chodily hrát na hřiště, které bylo na konci jejich ulice. Bylo to nové hřiště. Dřevěný hrad, stěna na lezení, různé prolézačky a koš na basketbal. Všichni spolu kamarádili. Když ale na hřiště dorazil Kamil na svém novém kole, tak z toho nikdo neměl radost. S tímhle klukem nikdo nekamarádil, všichni se ho báli. Kamil byl zlý kluk. Menším dětem bral hračky, holčákům nadával a klukům vyhrožoval, že si na ně někde počká a zmlátí je.

Jednou odpoledne svítilo sluníčko a na hřišti bylo plno. Už z dálky bylo vidět Kamila, jak frčí na svém kole, zvoní na zvonek a troubí. Ten den se u hřiště opravovala silnice a dělníci zapomněli spravit jednu díru. Najednou se ozvala rána. Kamil vjel do zapomenuté díry, přepadl přes řidítka a jak dlouhý, tak široký se rozplácnul na silnici a začal brečet. Děti si přestaly hrát. Adam s Ondřejem se sebrali a utíkali k rozplácnutému Kamilovi. Ten měl odřená kolena, velkou bouli na čele a z pusy mu tekla krev. Kluci se Kamila zeptali, jestli ho něco bolí. Pak mu pomohli zvednout kolo a narovnali řidítka. Kamil se posadil na silnici, chvíli ještě popotahoval a pak se sebral a šel domů. Od téhle doby se s Kamilem něco stalo. Byl jako vyměněný. Nejdřív začal zdravit Adama a Ondřeje. Pak se s nimi začal bavit. Na hřišti už menším dětem nebral hračky a na holky se občas usmál. Po nějaké době s Kamilem kamarádili už všichni na hřišti. Nikdo se ho nebál. Všichni se na Kamila těšili.

Bylo by fajn, kdyby děti přišly na to, že Kamilův příběh trochu připomíná apoštola Pavla, nebo lze Pavlův příběh připomenout.

Otázky k příběhu:

- Kdo je tam vlastně hrdina?
- Co Kamila změnilo?
- Pokud přirovnáme Kamila k Pavlovi, ke komu bychom mohli přirovnat Adama s Ondřejem?
- Proč Adam s Ondřejem Kamilovi pomohli?
- Jak by mohl příběh o Kamilovi pokračovat? (Bude se podobat příběhu apoštola Pavla?)

Varianta B: práce s biblickým textem

Děti si mohou přečíst nejprve oddíl Sk 16,11–15. Z veršů 14–15 vypsát na tabuli všechna slovesa a pak je přiřazovat k otázkám.

Na příkladu Lydie si můžeme povídat o tom, jakým způsobem člověk dochází k víře:

- Co všechno člověk může udělat sám? (Poslouchala.)
- Co člověk dostává darem? (Pán jí otevřel srdce.)
- Jak mohou pomoci ostatní? (Zvěstoval.)

Můžete dětem převyprávět, jak se dostal Pavel se Silasem do vězení. Děti pak budou pracovat s verši Sk 16,30–34. Nejprve je přečtou a pak vypíší slovesa na tabuli (jinou barvou) a srovnají postoj (slovesa) žalárníka a postoj (slovesa) Lydie. Co je stejné a co jiné?

Na závěr se můžeme dětí zeptat, co je samotné vede k víře?

Pomůcky: tabule a barevné fixy.

Přesah

Rozhovor nad smyslem kaplanské služby ve vězení, v nemocnici, ve školách, v armádě; pronásledování křesťané dnes; misijní aktivity naší církve, Noc kostelů, kurzy Alfa.

Liturgie

Písně

Svítá: 161 — *Veselý chvalozpěv*; 89 — *Chvalte Pána*; 300 — *Radostná*; 340 — *Tou cestou dál*; 318 — *Vinný kmen*; 315 — *Světlem bžím dál*

Biblický text k zapamatování

„...co mám d?lat, aby byl zachrán?n?“ Oni mu ?ekli: „V?? v Pána Ježíše, a budeš spasen ty i všichni, kdo jsou v tvém dom?.“ (Sk 16,30b–31)

Modlitba

Pane, d?kujeme, že t? známe, že k tob? m?žeme volat, když nás n?co trápí, a také se s tebou radovat. Prosíme za naše kamarády, kte?í t? neznají. Prosíme, a? jim umíme o tob? pov?d?t.

Cílová skupina

[Školní](#)

[Předškolní](#)

Katechetické cykly

[Církevní rok](#)

Biblický odkaz (kat)

[Skutky 8,1–3](#)

[Skutky 16,11–34](#)